

מודים חכמים לר"א בכום של ברכה וכו'. קאי אהא דמתן דפרק שלשה שאכלו (ברכות דף נ:). אין מצרכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א ועלה קאמר ר' יוסי בר' חנינא בגמ' דכבוס של צרכה מודים וטעמא מפרש התם משום מלואה מן המוצר: **עד** שיתן לתוכו מים. קשה דלמר דפרק שלשה שאכלו (ברכות דף נא). עשרה דברים נאמרו בכוס של צרכה שטיפה חי מלא כו' אלמא משמע דכוס של צרכה לרין שיהא חי ולא מווג ומפרשים גדולי נרבונו דחי קאי אכוס שיהא שלם ולא שזור דשיך מימה כצלי דלאמר (ב"ק דף נד). שזירתן זו וזיתתן וכן משמע קלמ דכל י' דברים הן בכוס ולא ציין ורש"י פירש בצרכות דחי דקאמר היינו שיתנו יין חי בכוס מצרכים עליו ואח"כ מווגין בו מים לאפקוי שלא ימוגנו בכוס זה ויצרך בכוס אחר ור"ת מפרש דחי דהתם היינו מווג ולא מווג דה"ג מוקי דפרק פן סורר (פסחין דף ע: ושם) הא דקאמר רב אינו חייב עד שיאכל בשר וישתה יין חי מווגו ולא מווגו^א והא דמשמע בהמולא יין (שבת דף עו: ושם) שמוגין אותו עד רביעית דקאמר כוס של צרכה לרין שיהא בו רובע רביעית כדי שמוגנו ויעמוד על רביעית אומר ר"ת דבצרכה הארץ מוסקף בו מים כדאמר דפרק שלשה שאכלו (ברכות דף נא). ושם) ומוסיפין בצרכה הארץ^ב ולא כמו שפי' סם רש"י דמוסיפין יין^ג: **חמר** חורייין מהו. פירש ר"ש דחורייין היינו צורק ולא שמע ליה צרייתא דלעיל דקתני צורק לא יבא אלא שיהא כשר ולר"י נראה דשפיר שמיע ליה וחורייין גרוע מצורק דחורייין לכן יותר מדאי אכל צורק אינו אלא מצהיק וממלצן קלת דיומה קלת לאדמומית ולכן אם הביא כשר: **ואם** ידוע שיינו מחמיין חייב באחריותו. וקשה לר"י לחבר אצוי בצורה נכך (ב"מ דף סד). שרי ליה לאיניש למיתן וזוי מצהיק ארצות יין ולמימר הכי אי יקרא אי זולא ברשותי ואי תקפה ברשותי והשתת מתי קמ"ל אצוי מתני' היא הכא אם ידוע שיינו ממחין חייב באחריותו אע"ג דאי יוקרא או זולא ברשותי דלוקח הוא וכן דנקניט דמוכר אע"פ שאין ידוע שיינו ממחין ועוד דפרין ליה התם האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא תקשי ליה אמתני' דהכא וליכא למימר דיש חילוק בין תקפה להחמין דהכא דהא אמר בצרכות (דף נ:). רב הונא תקיפו ליה ד' מאה דני דחמרא אייקר חלא ואיצון דמתי חמרא אלמא דהכל אחד ועוד קשה לר"י דמה רבית שייך שם הא דא תקפה היא מקח טעות דאיגלאי מילתא שלא שיינו כופו להתקיים^ד וי"ל דאצוי אשמעינן דאפילו בחמרא דידעינן ציה שראוי להתקיים אפילו הכי מקבל עליה מוכר אי תקף מחמת שום דבר מחמת חוס או מחמת טלטלו או מחמת דשני בצרוא ולהכי דמי לרביית אכל הכא לא מיידי צראוי להתקיים ולכן מתחלה בשעת מכירה לא היה מקחו מקח דכשהחמין לצדקו איגלאי מילתא והוכיח סופו על תחלתו שלא היה ראוי להתקיים ולא מיחוי כרביית כלל^ה: מבושם

הכי גרסינן ואמר רבא פוחט אדם כו'. כלומר ואם תעלה על דעתך למומי קידוש לניסוך ולמימר דלכתחלה אין מקדשין עליו האמר רבא פוחט אדם כו' אלמא דמקדשין עליו לכתחלה: **מפיה**. של חבית: **ומשוליה**. סמוך לשמרים כדתנן בזמנות צפ' כל הקרבנות [פז]: אינו מביא מפיה מפני הקמחין ולא משוליה מפני השמרים: **יושי**. שחור: **צורק**. לכן ורע הוא. כמו צרק בצרקאי (יומא דף כח:). **הלסטון**. יין מתוק וחלש מאד: **של מרסף**. כלומר סתם יין של מרתף שלא נבדק. ומשום דליכא חביות קוסקות כדתנן במתני' [לעיל נג:]: קאמרין ללא יביא ומיניה אם הביא כשר ואע"ג דלאמרין דסמוך דין קוסס פסול לנסכים ה"מ צודאי אכל האכ מי יימר דהוא קוסס: **למוקיס**. פרכילי ענבים יבשים ועשה מהן יין: **יין קוסס**. הוא יין המוכר כמות ופסול הוא ללא הוא שזכר ולא ראו להיות שזכר כיון מגמו דסופו מיהא [בספרי^ו]. דיש הכי ונסכו רביעית ההין חי אהה מנסך ולא המווג: **ויין מגולה**. ואיכא למיחש שמה שמה למינו נחש: **או של שמרים**. תמיד: ושיריו רע. מוסרתי אכל יש בו טעם יין: **למעוטי מאי**. מהני פסוליס דהך צרייתא אהא רב למעוטי אילימא למעוטי יין קוסס אהא למימר דאין אומר עליו קידוש היום הא צורא פרי הגפן מצרכין ואמאי הא פלוגתא דר' יוחנן וריב"ל היא לעיל (דף נז). דלר' יוחנן חמרא הוא ואפי' למינו קידוש שפיר דמי דכיון דלגבי מנוח דמונח כצלי קאמר רב אין הוא הדין לגבי קידוש ללא שנה קידוש מצורא פרי הגפן אלא לענין מיאוס דלקמן משום הקריבהו נא לפחתך ולר' יהושע בן לוי חלא הוא ואפי' צורא פרי הגפן אין מצרכין כדאמרן לעיל ואי ס"ל כר' יוחנן הכי ה"ל למימר מצרכין עליו צורא פרי הגפן ואנא אמינא דהוא הדין לקידוש ואי כרבי יהושע בן לוי ס"ל הכי ה"ל למימר אין מצרכין עליו אלא שחבל: **לקידוש**: **מודים חכמים לר"א**. דפליגי בניסוך ומכשרי במווג. כן נראה בעיני ולא ידענא פלוגתייהו היכא^ז: **עד שישן מים לטונו**. דלא חשיב לשתיה חי אלא מווג. וצנינות שלהן מיירי דדרו על חד תלתא מיא: **סנהה** הוא. ואפילו בלא קידוש אסור לשתותו: **ואי למעוטי תמיד של שמרים פלוגתא דרבנן ואחרים**. וקיימא לן כרבנן דאפי' צורא פרי הגפן לא מצרכין: **אלא למעוטי שיריו רע ומשום הקריבהו נא לפחתך**. משום מיאוס. ומיניה צפה^ח מצרכים עליו דרימה חמרא וטעמי^ט חמרא אלא שהסריח קלת משום דמונח כצלי מאוח והכי קאמר רב אין אומר קידוש היום אלא על היין נקי והגון שראוי לנסך מחמת נקייתו ע"ג המוצא ולא אהא רב למעוטי צהאי כלל שאר יינות שאין מנסכין ע"ג המוצא כגון יין קוסס ומווג אלא הנהו יינות שמתוך שמאוסין פסולין לניסוך משום הקריבהו נא לפחתך דפסולין נמי לקידוש משום האי טעמא גופיה: **לעולם למעוטי מגולה**. דקשיא לך סנהה הוא: **כגון דעצריה במסנתה**. דמותר לשתיה ואיצטרך למימר דלקידוש

א) ס"ל בורק שהא קשה ויורק את כל הגוף ערוך וכן בשאלות פירש"י מירי קימן [נז, ג] מנחות פז, א] ברכות נז, ד] סוכה נ: [ב"ק פז, א]; [פנחס כח, א] ה"ג] ברכות פ' שלשה שאכלו דף נ: [יתא לא דרי יוסי בר תנא] ואמתניין דהתם קאי בשוליה פרי ובצרכת יין מיירי מוסף^י ועקב ע"ג, א] [כן תנא הערוך ערך פטס ע"ג, א] [ויע' ע' מוס' ברכות נ: ד"ה מודים, ט] [ויע' ע' מוס' צ"מ סד, ד"ה יא תקפא].

תורה אור השלם

1 וכן תנשון עור לוח און ר'ע וכן תנשון פסח ודלה אין ר'ע הקריבהו נא לפחתך ויצרף או יצאא פניך אפר יי גבאות: מלאכי א ח 2 אל תרא יין בי ויחאם בי יתן בבוט עינו יתהלך במישריו: משלי כג לא

גיליון הש"ס

רשב"ם ד"ה חמר. לנסכים. ע"י צבאל שבע ריש תמיד ד"ה איבעיל להו עליות ממש:

מוסף רש"י

במסנתה. קוליייר לע"ז משנת שמסנין בה קולייטון, כמו עשונן בעלי מניות שפלי כמין ככה וכו אבקת רובל ויין ותמחה לני והקולייטון מסתן לתוכו (סוכה ג): או: ללו על גבי כלי ונתנן שמרים בתוך העליון והוא ככרה והיין מסתן מאליו (ביק סוה).

מוסף תוספות

א. אלמא מווג ולא מווג נמי חי מיקרי. רמב"ן. ב. כלומר מוסקף בו מים להשיבתו משום דבברכת הארץ ואילך מדבר בשבח ארץ ישראל. רמב"ם. ג. [ועוד] אכתי כי לא אתני נמי יכול לחזור בו אי תקפה דמקח טעות הוא. מוס' צ"מ סד.

ואפי' צורא פרי הגפן אין מצרכין כדאמרן לעיל ואי ס"ל כר' יוחנן הכי ה"ל למימר מצרכין עליו צורא פרי הגפן ואנא אמינא דהוא הדין לקידוש ואי כרבי יהושע בן לוי ס"ל הכי ה"ל למימר אין מצרכין עליו אלא שחבל: **לקידוש**: **מודים חכמים לר"א**. דפליגי בניסוך ומכשרי במווג. כן נראה בעיני ולא ידענא פלוגתייהו היכא^ז: **עד שישן מים לטונו**. דלא חשיב לשתיה חי אלא מווג. וצנינות שלהן מיירי דדרו על חד תלתא מיא: **סנהה** הוא. ואפילו בלא קידוש אסור לשתותו: **ואי למעוטי תמיד של שמרים פלוגתא דרבנן ואחרים**. וקיימא לן כרבנן דאפי' צורא פרי הגפן לא מצרכין: **אלא למעוטי שיריו רע ומשום הקריבהו נא לפחתך**. משום מיאוס. ומיניה צפה^ח מצרכים עליו דרימה חמרא וטעמי^ט חמרא אלא שהסריח קלת משום דמונח כצלי מאוח והכי קאמר רב אין אומר קידוש היום אלא על היין נקי והגון שראוי לנסך מחמת נקייתו ע"ג המוצא ולא אהא רב למעוטי צהאי כלל שאר יינות שאין מנסכין ע"ג המוצא כגון יין קוסס ומווג אלא הנהו יינות שמתוך שמאוסין פסולין לניסוך משום הקריבהו נא לפחתך דפסולין נמי לקידוש משום האי טעמא גופיה: **לעולם למעוטי מגולה**. דקשיא לך סנהה הוא: **כגון דעצריה במסנתה**. דמותר לשתיה ואיצטרך למימר דלקידוש

פסול כרבי נחמיה דלמר ארס נחש קף ועומד במקומו ויש לו תקנה צנינון במסכת סוכה בשילהי פרק רביעי: **הקריבהו נא**. גבי חולה כתיב. אלמא כל דבר מגונה אסור לקרבן: **חמר חורייין מהו**. לנסכים. ויש מפרשים לקידוש ולא נהירא: **חמר חורייין**. נראה בעיני דהיינו יין צורק דתניא לעיל לא יביא ואם הביא כשר וצרייתא לא שמיע ליה: **אל פרח יין**. לשותו: **כי יסאדם**. שמשכר יותר מדאי. אלמא יין אדום קודם לנסכים דשכר כתיב בזה: **סנא פיטסות**. דאמרן [לעיל נג:]: דמקבלין עשר לך^י אינן שזורות ורעועות ממש דא"כ אפי' אחת לא מקבל אלא נאות כשאר קדירות שבשרון ומגופרות בגפרית והגפרית סותם את השזר ומחזרו קלת ויכולין להשתמש בהן קלת אלא שאין מתקיימין זמן מרובה כשלמין והואיל ולא הוו שזורין לגמרי מקבל עליו י' לך. ופירוש כתוב בספרים^{יא} כשבא לבשילן מביא גפרית ונותן בהן האור ומלכתמן האור עם אותה גפרית ונראות מבושלות והן נאות: **הכי גרסינן בפירוש רבינו חננאל סנא יסר על כן כיוון מחזיר את השאר וטונו את הדמים ממנו**. וצרייתא מלאתיה בתוספתא (פ"ה ה"ב)^{יב} ויש ללמוד דבספרים שלהם כתובה. וילפינן מינה לדון כן דהמותר על י' קוסקות ופטוסות יחזיר אכל העשר הגיעוהו דליכא למימר ערוצי עריב כגבי טנופתא [לעיל נד]. וליכא למימר נמי אפירי שפירי יחיב [שם] דטעמא דטריחא לא שייך הכא: **במתני'** אינו חייב המוכר באחריותו דבשעת מכירה יין הוא: **ואם ידוע שיינו מחמיין**. בכל שנה הרי זה מקח טעות דמוקי לה בגמרא [נח]. כדאמר ליה למקפה דאי לא א"ל למקפה למה יתחייב באחריותו הרי היה יכול לשתותו ולא איבעי ליה לשהוי דהא אפי' אי רוצה לשהוי זני אין הולכין בממון אחר הרוב וכל שכן השתא דפלגא לשתיה ופלגא לשהייה: **מבושם**

ואל תראה שיש שם חמור המוכר יין לחבירו אינו חייב המוכר באחריותו. אם ידוע שיינו רגיל להחמין הרי זה מקח טעות וחזרו. מילתא דרב ושמואל דפליגי לעיל בחבית שהחמיצה קשיא לי וכי לא סבור ליה הך מתני' אבל כך פירש המורה דאיהו לא סבור ליה כמתני':

(א) צ"ל אמאי אינו רשאי לקדש עליו. (ב) אולי צ"ל דקיי"ל כר' נחמיה דליכא למיחש משום גילוי.